

Suar ez allegat. 1. fol. penult. 70 Salazar de usu, & consuetudine cap. 3. num. 8. Aymon conf. 17. Zazius conf. 3. lib. 1. num. 31. Alexander conf. 12. lib. 1. Riuinus conf. 8. n. 9. vol. 3. Boerius decis. 35.

69 Tertio limitatur communis opinio, & non valet testamentum factum ad interrogationem alterius, quando testator tempore conditi testamenti sanæ mentis non fuit, quia furiosus testamentum facere prohibetur; cum quidquid agat, ignoret, & careat iudicio, & ratione; quæ in testamentis admodum necessaria est, cum testamentum testatio mentis sit. Princip. instit. de testam. Et ita ad eius valorem, & infirmitatem non tantum corporis valetudo, quantum mentis integritas requisita est, l. 2. ff. de testamentis, l. sentum 3. C. qui test. fac. poss. l. 13. tit. 1. part. 6. Sic probant textus in d. l. 2. l. qui testament. 20. ff. de testament. l. furiosum 9. C. qui test. fac. poss. s. item furiosi instit. quib. non est perm. fac. test. Bene Rodericus Suarez allegat. 1. per totam Spino de testamentis in Rubr. gloss. 10. latissimè Castillo lib. 4. controvers. cap. 28. & cap. 22. num. 14.

Hæc testamenti conditioni prohibitio extenditur ad omnes personas, quæ habent intellectum, & memoriam læsam: vt Dementes, Phrenetici, mentecapti, ebrii, & ij qui decrepitæ sunt ætatis, cū hi omnes iudicij sint expertes; Pichardus in d. s. item furiosi num. 3. & 4. Antonius Gomez in l. 3. Tauri num. 6. & 7. Castillo d. cap. 28. numer. 5. Surdus conf. 89. num. 24. lib. 1. Sfortia Oddus conf. 93. ex n. 9. lib. 1. Camillus Borrelus conf. 54. per totum Magonius decis. 97. Sesse decis. 56. vol. 1. Iosephus Ludovicus decis. 1. ex num. 1. D. Franc. Hieron. Leo decis. 40. num. 128. vol. 3.

71 At cum quilibet sanæ mentis presumatur, natura enim sanæ mentis homines parit, & est qualitas naturalis, quæ omnes nascuntur. Emylianus conf. 133. num. 26. Decianus conf. 127. num. 29. lib. 3. Rolandus à Valle conf. 27. num. 28. lib. 3. ei, qui asserit testamentum esse invalidum, quia testator tempore conficiendi sanæ mentis nõ erat, incumbit onus probandi; præcipuè si cordatus, & prudens homo fuisset testator. Sic ex leg. neque codicillos, l. fin. C. de hered. instit. cap. fin. de success. ab intest.

te-

tenent Alciatus de presumpt. reg. 1. pres. 78. Menochius lib. 6. pres. 45. num. 18. Pacianus de probationib. lib. 2. cap. 19. nu. 28. Mascardus concl. 824. nu. 13. Mantica de coniect. lib. 2. tit. 5. num. 2. Tuschus conclus. 541. lit. F. n. 1. & 19. Marta de success. legal. tom. 2. part. 4. quest. 1. art. 2. n. 1. Farinacius in fragmentis verbo furor part. 1. n. 130. Argel. de adipiscen. possess. q. 3. art. 1. n. 53. & 54. Castillo vbi supra n. 20. Nogueroles allegat. 75 25. n. 67. Barbosa voto 11. n. 8.

73 Sic etiam cū furoris multæ sint species, vt videre est ex Petro Gregorio lib. 3. Syntagmat. cap. 5. nu. 12. Petro Velez de Guevara in l. Divus. 14. ff. de officio Præsidis Cornelio Celso de re medica lib. 3. c. 18. n. 18. Ramirez de Arellano in l. 2. s. si à furioso nu. 21. ff. pro emptore, Farinacius vbi supra ex nu. 211. diuersa signa ad cognoscendas species diuersas furoris necessaria sunt; & ad percipiendum, & intelligendum, 76 quæ rectè facta sunt, an casu facta intelligantur an furiosum fecisse dilucido aliquo intervallo.

74 Signa ergo dementiæ, & furoris in testatore extriplici capite rectè probari cenfeo. Ex primo quidem, quando

ante testamenti factionem testator furiosus fuisset: vt si antequam ad actum testamenti perveniret, ea eficeret quæ solent furiosi facere; vt loqui in sanorum more, vel deridendo vadere, proijcere lapides, & similia, ita vt curator illi fuisset datus, vel detentus in compedibus vt fatuus, & pro tali à vicinis habitus, & reputatus: cum hæc furoris signa dicantur. Mascardus concl. 508, & concl. 824. Pacianus lib. 1. cap. 43. num. 9. 20. & 21. Plaza de delictis lib. 1. cap. 29. num. 6. Raudensis de Analogis lib. 1. cap. 30. ex num. 150. Mantica d. lib. 2. tit. 5. Menochius lib. 6. pres. 45. Farinacius in fragm. verbo furor ex nu. 278. Tuschus litera F. concl. 541. & 542. Burgos de Paz conf. 11. ex numer. 6. vsque ad 10. Hypolit. Riminaldus conf. 376. ex num. 17. & 32. lib. 4. Surdus conf. 89. ex num. 17. vsque ad 25. lib. 1.

Furiosus autem, vel demens semper esse presumitur quando constat, quod furore vel dementia semel affectus fuit, l. penult. C. de curat. furioso. c. indices, 3. q. 8. Glossa communiter recepta in c. fin. de success. ab intest. Et ita testamentum ab eo factum invalidum

Y 3 crit;

erit, nisi dilucide constet tē-
pore facti testamenti furorē
cessasse, & eum sanæ mentis
77 fuisse. Latē Castillo d. cap. 28
ex num. 44. cum seqq. Simon de
Prætis de interpretat. vltim. vo-
lunt. lib. 2. solut. 4. nu. 19. Mas-
cardus concl. 825. num. 7. & 8.
Menochius lib. 6. præf. 45. nu.
22. Acacius Antonius Ripoll.
variarum resolutionum cap. 13.
num. 555. Mieres de Maioratu
1. part. quæst. 1. num. 112. Moli-
na de primogenijs lib. 2. cap. 9.
num. 29. Vivius decis. 377. nu.
3. & 8. lib. 2. Gamma decis. 110
num. 2. Phœbo decis. 78. nu. 13.
Surdus conf. 89. num. 29. & 30.
lib. 1. dum modo furor con-
tinuus fuisse per annum, vel
78 mensē. Covarrubias de spō-
salib. 2. part. cap. 2. num. 6. Men-
chaca de success. creat. lib. 2. §.
13. num. 32. Farinacius in frag-
mentis vbi supra num. 323. Tha-
deus Pifo lib. 1. cap. 5. num. 9.
Tuschus tom. 4. concl. 540. nu.
28. Thomas Sanchez de Ma-
trim. lib. 1. disput. 8. num. 17. Bar-
bosa in cap. duas. 143. quæst. 9.
num. 1. Castillo vbi supra n. 46.
Paulus Zachias in quæstionib.
medic. legalib. lib. 2. tit. 1. quæst.
23. num. 6. part. 2. Oddus conf.
93. num. 33. & 34. Gerardus
Mazolus conf. 12. num. 32. Pe-

trus Roicius decis. Lituan. 2.
num. 36. Paulus Christineus
decis. Belgic. tom. 1. decis. 182. n.
5. & 6. Nogueroi allegat. 25.
num. 76.

79 Ex secundo capite furio-
sus probabitur testator, quā-
do licet sanæ mentis ante in-
firmitatem fuisse, illa tamē
oppresus iudicio omnino car-
ret, & facit actus hominis in-
fani, vt quando nomen suum
ignorat, Iason in dict. l. furio-
sum, C. qui test. fac. poss. num. 4.
ex l. vltima, C. de heredib. insti-
tuend. Rodericus Suarez alle-
gat. 1. num. 4. Tuschus conclus.
541. nu. 54. Farinacius in frag-
mentis num. 247. licet aliquan-
do hoc accidisse hominibus
sanæ mentis scriptum sit, vt
Messalæ Corvino, prout re-
ferunt Solinus Polihistor.
cap. 7. Plinius lib. 7. naturalis
historia cap. 24. Petr. Grinit.
lib. 1. de honesta disciplina cap.
12. Et Orbilio Grammat.
idem etiam evenit; prout
vtrumque refert. Menochius
de Arbitrarij lib. 2. casu 26. nu.
5. & lib. 6. præf. 45. num. 41. &
seq. Escobar de puritate 1. part.
quæst. 11. §. 2. num. 12. quæ cum
rarissima sint non veniunt in
consideratione.

80 Et quando non habet me-
moriā ordinatā, cap. filijs
de

de hereticis num. 6. Paulus Za-
chias lib. 2. tit. 1. quæst. 7. num.
42. Valençuela Velazquez
conf. 90. num. 159. Surdus conf.
89. num. 5. lib. 1. Burgos de Paz
conf. 11. num. 12. Mantica de cō-
iectur. lib. 2. tit. 5. num. 13. Ca-
stillo lib. 4. cap. 22. num. 15. Et
est textus expressus de iure
nostro in l. 13. tit. 1. part. 6.

81 Et quando ad rem non
respondet, vt si de vna re in-
terrogatus de altera respon-
deat. Geminianus in cap. 1. §.
si verò de Cleric. agrot. lib. 6. Ia-
son in d. l. furiosum num. 4. ibi-
dem Decius n. 29. Farinacius
in fragmentis n. 239.

82 Et quando imaginibus
fallitur. Ex Galeno lib. 3. de
morbis Cœlius Rodiginus lib.
17. lection. antiquar. cap. 3. Elia-
nus lib. 4. de var. histor. Cornel.
Celsus lib. 3. cap. 18. Suarez d.
allegat. 1. num. 6. Menochius
dict. præf. 45. ex num. 48. vsque
ad 57. Tuschus conclus. 541.
num. 30.

83 Et cum infirmus spernit
medicinas à medicis sibi in
infirmitate ordinatas. Glossa
in cap. providēdum verbo inferas,
38. dist. Iason in d. leg. furiosum
num. 4. Alciatus in l. sanum nu.
4. C. de transat. Farinacius in
fragmentis num. 265. Nigreiros
de confectioe testamenti lib. 1.

cap. 7. num. 12. licet contrariū
teneant Menochius dict. præf.
45. num. 38. Mascardus con-
clus. 826. numer. 33. & 24. Roi-
cius decis. 1. num. 63. & numer.
87.

84 Et quando dedita opera
spuit in faciem notarij, Cor-
neus conf. 22. num. 8. vol. 4. Mā-
tica lib. 2. tit. 5. num. 12. Meno-
chius vbi supra num. 58. Farina-
cius num. 267. Maranta in l.
his potest. ff. de acquir. heredit. n.
129. Nam his, & similibus
actibus recte furor, & insania
probat: excepto tamen ca-
su, quo dilucida habeat in-
tervallā, nam tunc similes
actus probare nihil faciet, ni-
si expressè constiterit, tem-
pore eodem condendi testa-
mentum actus hos insaniæ
85 testatorem fecisse. Castillo
dict. cap. 28. num. 45. & 46. non
potest enim dici insanus, qui
verba aliqua profert, & actus
facit vt insanus, & aliquos
non; quia necessarium est
omnia verba, & actiones in-
fani, & dementis esse. Barto-
lus in l. 2. in fin. ff. de honor. pos-
sess. infan. furio. Gamma decis.
100. num. 3. Vivius decis. 377.
num. 3. Nogueroi allegat. 25.
num. 77. Et insania conclu-
86 ter probari debet, l. fin. C. de
testam. Anton. Gomez in l. 3.
Fau-

Tauri num. 7. & 8. Farinacius
vbi supra num. 230. Caldas cōf.
24. num. 2. & 24. Magonius
87 decis. 97. num. 13. Buratus decis.
256. num. 1. Et ibi Ferentil. nu. 9
28. Rota decis. 233. num. 20. &
decis. 298. num. 3. part. 1. divers.
Et apud Farinaciū in posthum.
decis. 792. num. 41. Barbosa vo-
to 11. ex num. 13.

88 Ex tertio capite signum
furoris, & dementiæ in testa-
tore ex qualitate dispositio-
nis desumitur. Aretinus in l.
cum servus, §. constat in 3. notab.
ff. de legat. 1. Bartolus in l. apud
Iulianum, §. constat num. 1. ff. de
legat. 1. vbi quod ex sermo-
nibus in testamento insertis
præsumitur quis furiosus.
Salicetus in d. l. furiosum nu. 3.
Afflictis decis. 143. num. 5. Ma-
zulus conf. 12. num. 52. vt quā-
do quis iussit cadaver suum
in mari proijci, is enim de-
mens, vel furiosus præsumi-
tur. l. quidam in suo, ff. de condit.
instit. Iason in d. l. furiosum n. 4.
Pacianus lib. 1. cap. 43. num. 18.
89 Ferretus conf. 207. num. 1. Ro-
ta divers. part. 2. decis. 107. Fa-
rinacius in fragment. nu. 248.
vel quando iussit cadaver
suum sepeliri cum sonis, &
cantibus. Paulus de Castro
in leg. non oportet num. 2. C. de
his quibus vt indignis, Suarez

allegat. 1. num. 12. Farinacius
num. 251. licet in hoc contra-
rium teneat Menochius dict.
præs. 45. num. 41. & 43.

Signa autem ex quibus
sanæ mentis testatorem fuisse
intelligendum est, diversa
consideratur à Doctoribus.
Id tamen præcipuum est,
quod resultat ex discreta il-
lius dispositione. Ex qualita-
te enim actus sana mens dis-
ponentis colligitur. Iason
in dict. leg. furiosum num. 3. & 4.
Et ibi Decius num. 29. Sua-
rez dict. allegat. 1. num. 2. & 10.
Mascardus conclus. 149. num.
15. Mysingerius cent. 2. obser-
vat. 41. nam si homini prudē-
ti convenit, factum intelli-
gitur tempore sanæ mentis.
Farinacius in fragment. ex nu.
331. cum sequētib. & decis. 792.
num. 11. in posthum. Phæbo de-
cis. 78. nu. 4. Boerius decis. 23.
num. 88. Thesaurus decis. 92.
in fine, Grammaticus decis.
73. num. 36. Buratus decis. 256.
num. 22. Sesse decis. 56. num. 6.
vol. 1. Caldas Pereira conf. 24.
num. 6. Nogueroles allegat. 25.
num. 69. Barbosa voto 11. num.
9. & 10. Matienzus in Rubr.
tit. 1. gloss. 1. num. 67. lib. 5. Re-
cop. Thomas Sanchez de Ma-
trimonio lib. 1. disp. 8. num. 17.
Thadeus Pifo lib. 1. var. cap. 5.
num.

nu. 10. Argel. de acquir. possess.
quest. 3. artic. 1. num. 62. Paulus
Zachias lib. 1. quest. medico le-
gal tit. 1. quest. 3. num. 28. vt si
92 liberos heredes instituit, vel
illis non habitis consanguineos,
vel animæ suæ, & de se
benemeritis consuluit. Ale-
xander conf. 12. col. penult. vers.
Et dictum Petrum lib. 1. Cor-
neus conf. 74. num. 4. Barbatia
conf. 43. col. 12. in fin. lib. 2. Ma-
tica de coniect. lib. 2. tit. 5. num.
7. Menochius lib. 4. præf. 8. ex
num. 31. Castillo lib. 4. cap. 22.
num. 93. & 104. Est enim cō-
93 muniter receptum, validum
esse testamentum illius, qui
furiosus credebatur, ob id
quod recte sive prudenter
conditum fuisset: vt scribit
Valerius Maximus lib. 7. me-
morabilium cap. 8. nu. 1. de Tu-
94 ditano quodam notæ insanie
viro, vtpotè (inquit) qui po-
pullo nummos sparserat, to-
gamque velut tragicam ve-
stem in foro trahens maxi-
mo cum hominum risu cons-
95 pectus fuerat, testamento fi-
lium instituit hæredè, quod
Titus Longus sanguine ei
proximus hæstæ iudicio sub-
vertere frustra conatus est,
magis enim Centum viris
quod scriptum esset in tabu-
lis, quam qui eas scripsisset

considerandum existimave-
runt. Et tenent Tiraquellus
ad leg. cornub. l. 11. num. 6. & 7.
Conanus lib. 9. Comment. cap.
8. num. 1. Ioannes Andreas in
cap. ult. m. de success. ab intestat.
Alexander, & Iason in dict. l.
furiosum. Decius in leg. in nego-
cijs, ff. de regul. iur. & conf. 448.
num. 33. Marsilius singul. 380.
Boerius quest. 23. num. 8. Be-
roius conf. 56. in fine lib. 2. Ma-
rius Angelus conf. 5. numer. 9.
Plotus conf. 168. num. 12. Vul-
teius conf. 29. num. 17. volum. 1.
Menochius conf. 45. num. 10.
Mazulus conf. 12. nu. 73. cum
Barbatia. Corseto, Corneo,
Curio Iuniori, Grammati-
co, & Craveta, Hondedeus
conf. 78. nu. 60. & 61. Ioseph.
Ludov. decis. perus. 1. nu. 11. Pe-
trus Roicius decis. 1. num. 112.
Mantica dict. tit. 5. nu. 7. Gra-
sus §. Testamentum, quest. 21.
num. 4. Tuschus conclus. 544.
num. 33. quidquid dicat Ca-
stillo d. cap. 28. num. 17.

Resultat quoque præ-
sumptio sanæ mentis ex ge-
stis, & dictis ante testamen-
tum, & tempore conditi te-
stamenti. Nam sicut factus
reputatur, qui fatua loqui-
tar. cap. legimus 23. dist. & fu-
riosus qui in sania profert,
1. §. interdum ff. de adilit. & dict. l.
si